

L'ús de traducció automàtica i postedició a les empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol

Informe de recerca **ProjecTA 2015**



Universidad
Europea Madrid

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona


UNIVERSITAT
JAUME I
DES DE 1991 **25** ANYS


Tradumàtica



UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

L'ús de traducció automàtica i postedició a les empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol

Informe de recerca **ProjectA 2015**



GOBIERNO
DE ESPAÑA



MINISTERIO
DE ECONOMÍA
Y COMPETITIVIDAD



Universidad
Europea Madrid

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES



Universitat Autònoma
de Barcelona



UNIVERSITAT
JAUME I
DES DE 1991



Tradumàtica



UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

Agraïments:

Volem agrair l'assessorament de les empreses de serveis lingüístics que van participar en la sessió de grup focal (per ordre alfabètic):

- Hermes Traducciones y Servicios Lingüísticos S.L.
- iDisc Information Technologies.
- MSS Language Solutions.
- Pactera Technology International Ltd.
- Tradnologies.
- T&S Traducciones y Tratamiento de la Documentación, S.L.
- Version Internationale.

Agraïm també la col·laboració de totes les empreses que van parlar amb nosaltres i van respondre l'enquesta de forma desinteressada.

Traducció: Adrià Martín-Mor.

Disseny i maquetació: Pau Medrano Bigas.

**Drets:**

Aquest estudi s'ofereix sota la llicència Creative Commons.

Citació recomanada:

Torres-Hostench, Olga; Presas, Marisa i Cid-Leal, Pilar (coords.) (2016).

L'ús de traducció automàtica i postedició en les empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol: Informe de recerca ProjectA 2015. Bellaterra.

<https://ddd.uab.cat/record/166753>

Aquest informe forma part del projecte **Projectes de traducció amb Traducció Automàtica Estadística i Postedició (ProjectA)**, Referència: FFI2013-46041-R, finançat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat del Govern de l'Estat espanyol. Programa Estatal de Investigación, Desarrollo e Innovación Orientada a los Retos de la Sociedad.



Aquest informe ha estat elaborat
per l'equip d'investigadors de **ProjectA:**

Universitat Autònoma de Barcelona

Olga Torres-Hostench; Pilar Cid-Leal; Marisa Presas (coords.)
Ramon Piqué; Pilar Sánchez-Gijón; Anna Aguilar Amat; Adrià Martín-Mor.

.....

Universitat Europea de Madrid

Celia Rico

.....

Universitat Jaume I

Amparo Alcina

.....

Universitat Politècnica de València

Miguel Ángel Candel Mora

.....

Amb la col·laboració de:

Laura Ramírez Polo (University of Illinois)
Ignacio García (Western Sydney University)
Ana Guerberof; Rubén de la Fuente
Anabel Blasco (Servei d'Estadística Aplicada de la UAB)

Sumari

1. Introducció	1
2. Objectiu	3
3. Metodologia	3
3.1. Obtenció de dades quantitatives	3
3.1.1. El qüestionari	3
3.1.2. La mostra	4
3.2. Obtenció de dades qualitatives	5
3.3. Mètodes estadístics	5
4. Limitacions i dificultats de l'estudi	6
5. Explotació de les dades	6
5.1. Perfil de les empreses	6
5.1.1. Ubicació	7
5.1.2. Any de creació	8
5.1.3. Mida	8
5.1.4. Volum de negoci	9
5.1.5. Tipus de serveis lingüístics	11
5.1.6. Llengües de treball	12
5.1.7. Tipus de clients	14
5.1.8. Sectors econòmics dels clients	15
5.2. Ús de TA i PE en les empreses	16
5.2.1. Ús de TA en el flux de treball	16
5.2.2. Motius per a descartar l'ús de TA	19
5.2.3. Ús de TA en relació amb els projectes de l'empresa	20
5.2.4. Ús de sistemes propis	22
5.2.5. Sistema de TA propi escollit per l'empresa	23
5.2.6. Volum de treball i postedició de TA	25
5.2.7. Actitud cap a la postedició	25
6. Conclusions	27
7. Bibliografia i fonts citades	29

ANNEX

Resultats de la sessió de grup focal sobre l'ús de TA	30
Qüestió 1	31
Qüestió 2	33
Qüestió 3	35
Qüestió 4	37
Qüestions 5 i 6	39

Índex de taules i gràfiques

TAULA 1. Distribució geogràfica per províncies de les empreses de la mostra	5
TAULA 2. Distribució geogràfica de les empreses que van respondre l'enquesta	7
TAULA 3. Any de creació de les empreses	8
GRÀFICA 1. Mida de les empreses	9
GRÀFICA 2. Volum de negoci anual de les empreses	10
GRÀFICA 3. Volum de negoci i mida de les empreses	10
GRÀFICA 4. Serveis oferts per les empreses	11
GRÀFICA 5. Llengües d'origen	13
GRÀFICA 6. Llengües de destinació	13
GRÀFICA 7. Tipus de clients	14
GRÀFICA 8. Sectors econòmics dels clients	15
GRÀFICA 9. Ús de TA en el flux de treball	16
GRÀFICA 10. Mida de les empreses i ús de TA	17
GRÀFICA 11. Antiguitat de les empreses que fan servir/no fan servir TA	18
GRÀFICA 12. Motius per a descartar l'ús de TA	19
GRÀFICA 13. Percentatge d'ús de TA a les empreses	21
GRÀFICA 14. Ús de sistemes propis de TA	22
GRÀFICA 15. Tipus de sistema i volum d'ús de TA	23
GRÀFICA 16. Postedició de TA respecte del volum de treball global	24
GRÀFICA 17. Grau d'acceptació dels encàrrecs de postedició	25

1. Introducció

En aquest informe es presenten els resultats d'una recerca sobre l'ús de la traducció automàtica (TA) i la postedició (PE) en les empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol. L'estudi forma part del projecte **ProjecTA**, finançat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat (FFI2013-46041-R).

ProjecTA parteix de la constatació que la necessitat d'implantar serveis i processos relacionats amb la TA a les empreses està canviant radicalment el perfil professional del traductor.

Actualment, les empreses de serveis lingüístics i els traductors disposen de diverses opcions per a utilitzar TA. D'una banda, existeixen motors comercials de TA que es poden preparar amb informació pròpia de l'empresa per obtenir una qualitat satisfactòria. En funció de les combinacions lingüístiques, aquests motors poden assolir nivells de qualitat adequats per a l'aprofitament de la TA, malgrat que solen tenir un cost elevat i que requereixen una inversió important de temps i de recursos.

D'altra banda, hi ha motors gratuïts que, a canvi de la seva gratuïtat, s'alimenten amb la informació proporcionada per les empreses. En aquest cas, l'inconvenient més clar és la manca de confidencialitat de la informació introduïda en el motor. Hi ha alternatives mixtes com el motor Moses, de programari lliure i de codi obert, però que necessita una important inversió de temps i de recursos humans per a aconseguir un aprofitament útil.

Tanmateix, el desconeixement de les noves tasques pot generar inseguretat en els professionals i fins i tot provocar reaccions de rebuig cap a aquesta tecnologia. Pensem que, si el traductor rep la formació necessària, podrà gestionar fases del procés de TA com ara la preparació de la documentació, l'entrenament del sistema, la preedició de textos, la postedició i la retroalimentació del sistema. La finalitat última del projecte és elaborar i proposar pautes de treball que siguin d'aplicació pràctica per als traductors i per a les empreses en l'execució d'aquests processos.

El nostre estudi cobreix un àmbit que no ha estat investigat en profunditat fins a aquest moment. Entre els treballs sobre el mercat de la traducció a l'Estat espanyol cal destacar l'*Estudio de situación del mercado español de servicios de traducción* (ACT, 2005), el *Libro Blanco de la traducción editorial en España* (2010), el *Libro Blanco de la traducción y la interpretación institucional* (2011), i l'*Análisis del sector de la traducción en España 2014-2015* (Rico i García Aragón, 2016).

Només en el primer dels estudis esmentats, i sota l'epígraf "tecnologies", s'analitza l'ús de sistemes de traducció assistida per ordinador (TAO) i de sistemes de TA, però també de sistemes de maquetació i d'autoedició, i sistemes multimèdia. Al moment de la recollida de dades, el 10,91 % de les empreses feien servir sistemes de TA. No deixa de ser simptomàtic que, en alguns casos, les persones que responien confonien TA i TAO (ACT, 2005: 51).

Els estudis de mercat que s'han dut a terme en l'àmbit internacional constaten el creixement de l'oferta de TA i PE per part de les empreses de serveis lingüístics. La TA representava el 34 % del mercat dels serveis lingüístics a Europa el 1999 i el 42 % el 2004 (Van der Meer i Ruopp, 2014), el 38,63 % dels enquestats oferien serveis de TA en un marc general de creixement del 6,23 % anual de la traducció (DePalma *et al.*, 2014).

Malgrat que la implementació de processos i de serveis relacionats amb la TA aporta avantatges a empreses i clients, s'ha constatat que també troba resistències, especialment per part de les empreses petites, majoritàries en el sector, i dels traductors autònoms.

Així, en un estudi dut a terme el 2011 (Trad Online, 2011) es preguntava a traductors professionals si la tecnologia comportaria canvis significatius en la seva manera de treballar. El 48 % dels que van contestar l'enquesta pensaven que la tecnologia canviaria la seva manera de treballar, però no de manera significativa, mentre que només el 22 % creia que els canvis serien importants. Els autors de l'informe consideren sorprenents aquestes dades, ja que indiquen que la majoria dels traductors no són conscients dels canvis que afectaran la seva professió a causa de la ràpida evolució que està experimentant la TA, en bona part a causa del gran volum de recursos d'R+D que s'estan dedicant a aquest àmbit.

El nostre estudi recull dades sobre l'ús de sistemes de TA en empreses de serveis lingüístics en relació amb característiques de l'empresa com ara la mida, volum de negoci o sectors per als quals treballa. També mira de recollir les actituds de les empreses i dels seus treballadors cap a les tasques relacionades amb la TA.

2. Objectiu

L'objectiu d'aquest estudi és establir un diagnòstic sobre el grau d'implantació de la TA en les empreses, de les actituds cap a aquesta tecnologia, i dels avantatges i els inconvenients que es perceben. L'estudi forma part d'un projecte més ampli els resultats del qual hauran de servir per a elaborar recomanacions sobre la incorporació de TA i PE en el flux de treball de les empreses. Aquestes recomanacions haurien de ser útils també per als responsables del disseny curricular de les facultats de traducció i d'interpretació de les universitats de l'Estat espanyol, per tal de prendre decisions sobre la incorporació de continguts de TA i PE als plans d'estudis.

3. Metodologia

A fi d'obtenir la informació primària s'ha dissenyat un estudi que combina les metodologies quantitativa i qualitativa. Les dades quantitatives es van obtenir mitjançant un qüestionari que es va enviar a 187 empreses de serveis lingüístics amb seu a l'Estat espanyol durant els mesos de gener i febrer del 2015.

Per a l'obtenció de dades qualitatives es va reunir un grup focal d'experts al llarg del segon trimestre del 2015.

3.1. Obtenció de dades quantitatives

Es va optar per una enquesta autoadministrada via correu electrònic per la rapidesa (en l'enviament i la recepció) i el baix cost de l'operació, però també perquè es va considerar la manera menys intrusiva de recollir dades.

3.1.1. El qüestionari

Es va dissenyar un qüestionari de 17 preguntes referents a quatre àmbits:

- 1) Dades identificatives bàsiques de les entitats.
- 2) Serveis i llengües més habituals.
- 3) Tipus de clients i sectors.
- 4) Grau d'ús de TA i PE en l'empresa.

El format de les preguntes és divers i es va tenir en compte que el formulari es pogués respondre en un lapse de temps breu (estimat en 8 minuts).

El contingut del qüestionari va ser revisat per una experta del Servei d'Estadística Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona i per representants del sector de la traducció. També es va dur a terme una prova pilot amb dues empreses. Un cop dissenyades les preguntes es va generar un qüestionari electrònic amb l'aplicació per a enquestes de Google Forms.

3.1.2. La mostra

A causa de l'absència de directors d'empreses de serveis lingüístics al nostre país, l'equip de **ProjectA** va fer una recerca de pàgines web corporatives. El resultat va ser una llista de 187 empreses de totes les mides i distribuïdes en tot el territori de l'Estat espanyol (a la **TAULA 1** es presenta la distribució geogràfica per províncies de les empreses de la mostra). Per a l'elaboració de la llista d'empreses es van tenir en compte els següents factors:

- Que hi fossin representades empreses de totes les mides.
- Que les empreses estiguessin situades en diverses regions, per tal de garantir una distribució geogràfica àmplia.
- Que tinguessin un web corporatiu.
- Que en la mesura del possible estiguessin associades a ANETI (Asociación Nacional de Empresas de Traducción e Interpretación) i a ASPROSET (Asociación Sectorial de Proveedores de Servicios de Traducción), les dues associacions empresarials existents a l'Estat espanyol.

Cal assenyalar que l'estudi del 2005 d'ACT es va elaborar a partir d'una mostra de 155 (100 empreses i 55 autònoms). En el cas de l'estudi europeu (Rinsche i Portera-Zanotti, 2009), van respondre l'enquesta 112 participants de l'Estat espanyol. A l'estudi de Rico i García Aragón (2016) van participar-hi 60 empreses.

Tenint en compte aquestes dades i el fet que les associacions professionals de l'Estat espanyol tenen, a mitjans del 2015, un nombre reduït de membres (39 ANETI, 12 ASPROSET), els autors consideren que la nostra mostra reflecteix adequadament el sector. Es van rebre un total de 57 respostes. Se'n van descartar dues perquè persones diferents d'una mateixa empresa havien contestat el qüestionari. En definitiva, s'han recollit dades de 55 empreses, la qual cosa suposa un 29,4 % de la mostra inicial. La valoració i l'explotació de les dades es va dur a terme entre maig i juny del 2015.

TAULA 1. DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA PER PROVÍNCIES DE LES EMPRESES DE LA MOSTRA

PROVÍNCIA	NOMBRE D'EMPRESES	PERCENTATGE	PROVÍNCIA	NOMBRE D'EMPRESES	PERCENTATGE
Barcelona	59	31,55 %	Albacete	2	1,06 %
Madrid	45	24,06 %	La Rioja	2	1,06 %
Sevilla	7	3,74 %	La Corunya	1	0,53 %
València	7	3,74 %	Àlaba	1	0,53 %
Alacant	6	3,20 %	Burgos	1	0,53 %
Girona	6	3,20 %	Cantàbria	1	0,53 %
Granada	6	3,20 %	Gran Canària	1	0,53 %
Saragossa	6	3,20 %	Lleida	1	0,53 %
Biscaia	5	2,67 %	Lugo	1	0,53 %
Illes Balears	4	2,13 %	Múrcia	1	0,53 %
Pontevedra	4	2,13 %	Navarra	1	0,53 %
Astúries	3	1,60 %	Salamanca	1	0,53 %
Còrdova	3	1,60 %	Tarragona	1	0,53 %
Guipúscoa	3	1,60 %	Empreses amb seu en més d'una província	2	1,06 %
Màlaga	3	1,60 %			
Valladolid	3	1,60 %			

3.2. Obtenció de dades qualitatives

Un cop analitzats els resultats del qüestionari, es va plantejar la necessitat d'anar més enllà de les dades quantitatives per comprendre les motivacions i les actituds de les empreses cap a l'ús de la TA + PE. A fi de completar les dades quantitatives i d'ajudar a interpretar-les, es va organitzar una sessió de grup focal d'experts.

La sessió amb el grup focal es va dur a terme a partir d'un guió obert, encara que sense perdre de vista el tema central, és a dir, els resultats proporcionats per l'enquesta en línia. Van participar-hi un total de deu experts de set empreses i van ser-hi presents sis investigadors de l'equip de **ProjectTA** (vegeu resum de la sessió a l'**ANNEX**).

3.3. Mètodes estadístics

S'hi presenten taules de freqüències (absolutes i relatives) i gràfics de pastís o de barres per a les variables categòriques del qüestionari. Per a l'anàlisi encreuada de les variables categòriques s'utilitzen gràfics de barres agrupades i apilades amb els seus corresponents percentatges.

4. Limitacions i dificultats de l'estudi

La primera dificultat amb què va topar l'estudi va ser la d'obtenir una llista d'empreses de serveis lingüístics, a causa de la manca de fonts d'informació unificades. En relació amb les respostes obtingudes, la limitació més important té a veure amb alguns dels inconvenients habituals dels qüestionaris autoadministrats, com ara els errors de cobertura i la baixa taxa de resposta.

En aquest estudi es va limitar deliberadament el nombre de preguntes amb la finalitat d'obtenir el màxim nombre possible de respostes. En conseqüència, el qüestionari no permet aprofundir en aspectes concrets de l'ús de la TA en les empreses. Per aquest motiu, en un futur proper es concertaran visites a empreses en les quals es duran a terme entrevistes a fons per a completar la informació recollida fins al moment.

5. Explotació de les dades

La presentació de dades s'ha dividit en dos apartats. En el primer es mostren els resultats relacionats amb el perfil de les empreses. En el segon, els resultats relacionats amb el grau d'implantació de la traducció automàtica i la postedició. Les dades sobre ús de TA i PE s'han encreuat amb dades del perfil de les empreses.

5.1. Perfil de les empreses

Per traçar el perfil de les entitats que participaven en l'enquesta, es preguntava sobre les qüestions següents:

- Ubicació geogràfica de la seu.
- Mida de l'empresa.
- Any de creació de l'empresa.
- Volum de negoci anual.
- Tipus de serveis lingüístics que ofereixen els enquestats.
- Llengües de treball.
- Tipus de client.
- Sectors als quals pertanyen els clients.

TAULA 2. DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LES EMPRESES QUE VAN RESPONDRE L'ENQUESTA

PROVÍNCIES	NOMBRE D'EMPRESES	PERCENTATGE
Barcelona	23	41,8 %
Madrid	10	18,1 %
Girona	3	5,4 %
Pontevedra	3	5,4 %
Alacant	2	3,6 %
Guipúscoa	2	3,6 %
Biscaia	2	3,6 %
Saragossa	2	3,6 %
Albacete	1	1,8 %
Astúries	1	1,8 %
Granada	1	1,8 %
Màlaga	1	1,8 %
Navarra	1	1,8 %
Illes Balears	1	1,8 %
València	1	1,8 %
Valladolid	1	1,8 %
TOTAL	55	

5.1.1. Ubicació

En la primera pregunta els enquestats situaven geogràficament les seus de l'empresa. Les 55 que van respondre es reparteixen entre 16 províncies, tal com es reflecteix a la taula (vegeu **TAULA 2**).

Les respostes obtingudes mostren una varietat geogràfica notable. Observem que la major part d'empreses se situa a les províncies de Barcelona (41,8 %) i de Madrid (18,1 %). Aquesta proporció és similar a la del llistat inicial de 187 empreses, en el qual les empreses de Barcelona constitueixen el 31,5 % i les de Madrid, el 24 % (vegeu **TAULA 1**).

Pel que fa a la presència en altres països, de les 55 empreses, deu tenen seus en altres països, predominantment en països europeus, malgrat que també n'hi ha de presents als continents americà i asiàtic.

TAULA 3. ANY DE CREACIÓ DE LES EMPRESES

DATA	NOMBRE D'EMPRESES	PERCENTATGE
1963	1	1,8 %
1976	1	1,8 %
1985-1990	6	10,9 %
1991-1995	10	18,2 %
1996-2000	10	18,2 %
2001-2005	10	18,2 %
2006-2010	9	16,4 %
2011-present	8	14,5 %
TOTAL	55	

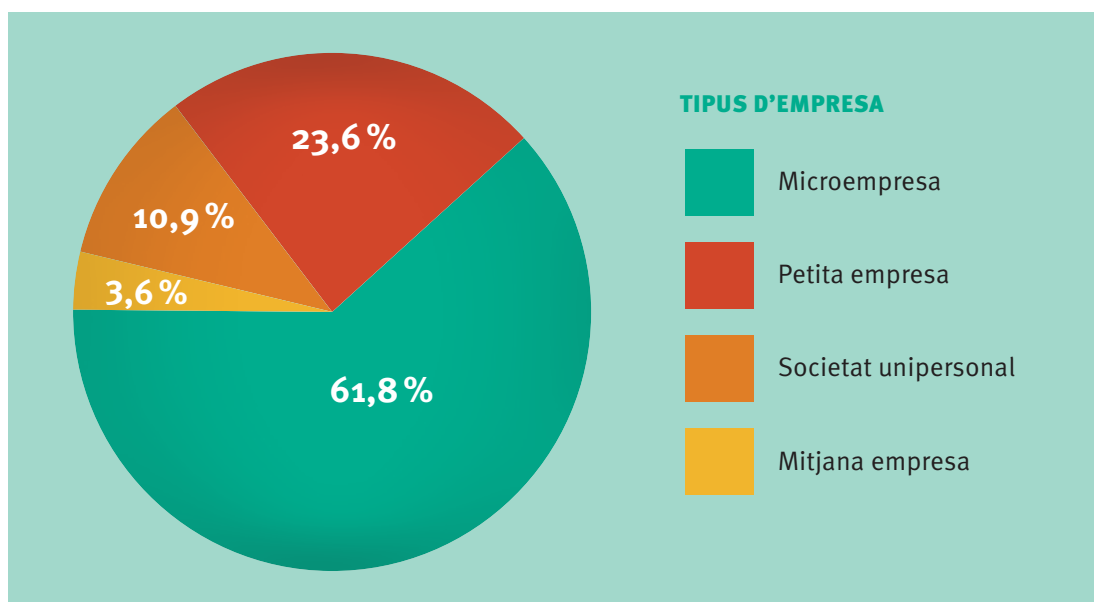
5.1.2. Any de creació

Tot seguit, es demanava per l'any de fundació de l'empresa. Els resultats es mostren a la **TAULA 3**. De les empreses que van respondre l'enquesta, la més antiga es va fundar el 1963 i la més recent, el 2015. La data de creació del 50 % de les empreses se situa abans de l'any 2000, la qual cosa apuntaria a un mercat estable i consolidat. El fet de disposar de les respostes d'empreses creades en diferents períodes permet comprovar si es posicionen de manera diferent davant la TA en funció de l'antiguitat de l'empresa.

5.1.3. Mida

A continuació es preguntava sobre el nombre de treballadors en plantilla en la seu (o seus) de l'Estat espanyol, inclosos els directius. Les opcions possibles reflecteixen els paràmetres del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme de l'Estat espanyol pel que fa a la mida de les empreses: es consideren microempreses les que tenen fins a 9 treballadors; petites, entre 10 i 49; mitjanes, entre 50 i 249, i grans empreses, més de 250. Els enquestats podien triar alguna d'aquestes franges o identificar-se com a societat unipersonal.

Tal com mostra la **GRÀFICA 1**, les empreses del nostre estudi són majoritàriament microempreses (61,8 %) i petites empreses (23,6 %). Les mitjanes empreses constitueixen el 3,6 %. Aquestes dades concorden amb les de l'estudi de Rico i García Aragón (2016), en el qual aproximadament el 68 % són empreses de fins a 10 treballadors i el 4 % són empreses de més de 50 treballadors, cosa que inclouria empreses mitjanes i grans segons els criteris del Ministeri.

GRÀFICA 1. MIDA DE LES EMPRESES

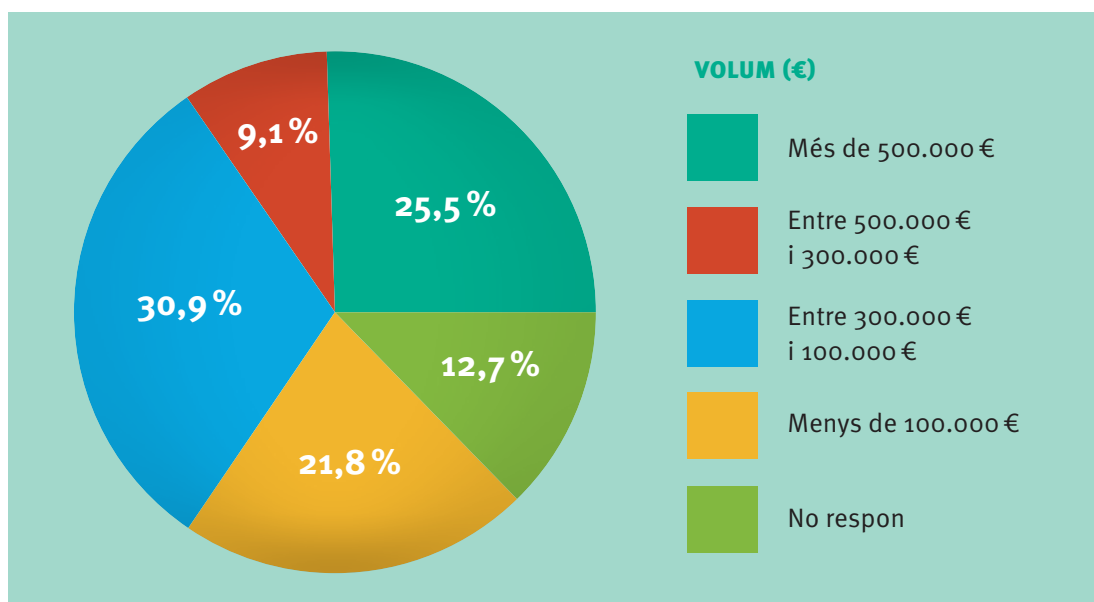
5.1.4. Volum de negoci

Per acabar de traçar el perfil de les entitats que participaven en l'enquesta, es preguntava sobre el volum de negoci anual. Per motius de confidencialitat no es van demanar xifres exactes sinó que es va suggerir a les empreses que se situessin en una de les franges de volum de negoci indicades:

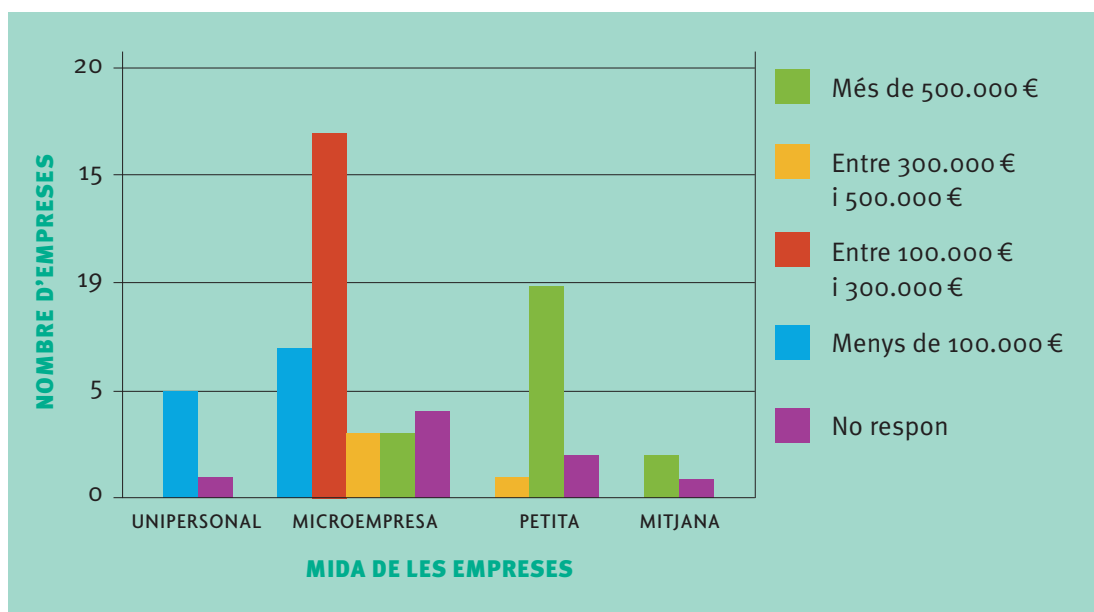
- Menys de 100.000 €
- Entre 100.000 i 300.000 €
- Entre 300.000 i 500.000 €
- Més de 500.000 €
- No respon

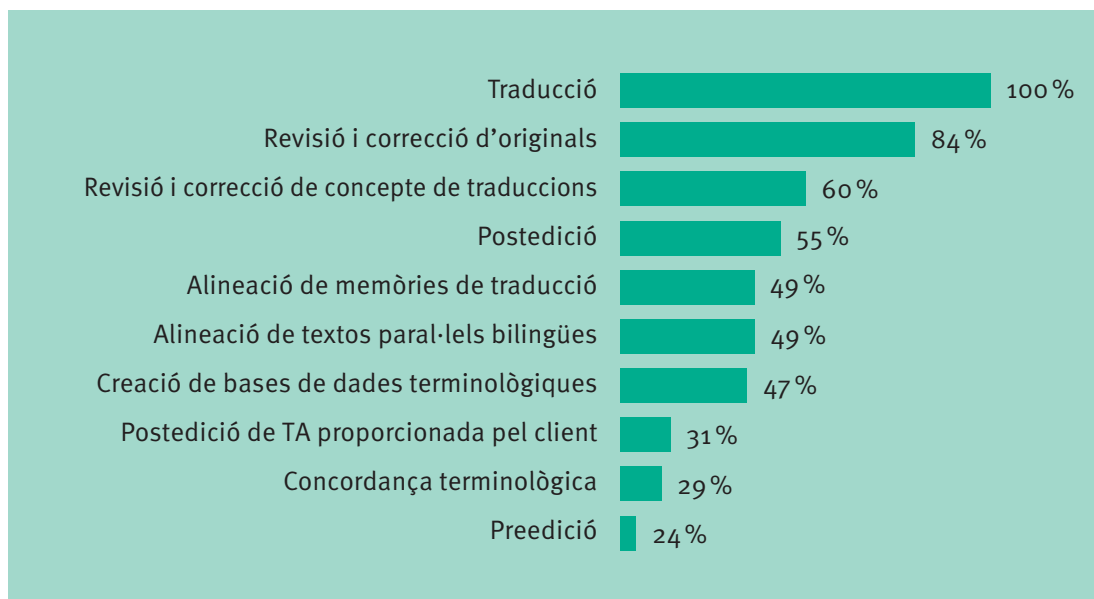
El percentatge d'empreses que facturem menys de 100.000 euros és de 21,8% (23,5% en l'estudi de Rico i García Aragón, 2016).

Tal com mostra la **GRÀFICA 2**, si s'agrupen els percentatges de les empreses que se situen per sota dels 500.000 € anuals, es constata que més de la meitat (61,8%) queden per sota d'aquesta xifra i un 25,5% la superen. Set empreses no van respondre.

GRÀFICA 2. VOLUM DE NEGOCI ANUAL DE LES EMPRESSES

Atès que el volum de negoci podria estar relacionat amb el nombre de treballadors de l'empresa, encreuem aquestes dades, com es mostra en els resultats de la **GRÀFICA 3**. Tal com es podria esperar, la facturació més baixa correspon a societats unipersonals i a microempreses, encara que amb algunes excepcions.

GRÀFICA 3. VOLUM DE NEGOCI I MIDA DE LES EMPRESSES

GRÀFICA 4. SERVEIS OFERTS PER LES EMPRESES

5.1.5. Tipus de serveis lingüístics

En relació amb els serveis lingüístics que ofereixen les empreses, l'estudi s'interessa pels serveis més vinculats a les tecnologies. Així doncs, es va plantejar una pregunta de resposta múltiple amb les opcions que s'indiquen a continuació.

- Traducció
- Preedició
- Postedició
- Postedició de TA proporcionada pel client
- Creació i gestió de bases de dades terminològiques
- Concordança terminològica
- Alineació de memòries de traducció
- Alineació de textos paral·lels bilingües
- Revisió i correcció d'originals
- Revisió i correcció de concepte de traduccions proporcionades pel client
- Altres

Tal com es reflecteix a la **GRÀFICA 4**, el 100 % de les empreses de serveis lingüístics enquestades ofereix serveis de traducció. Entre un 55 % i un 84 % de les empreses ofereix serveis de revisió (revisió d'originals, revisió de concepte i postedició). Com a servei relacionat amb les tecnologies de la traducció, s'ofereix l'alineació de memòries de traducció i de textos paral·lels bilingües (49 %) i la creació i la gestió de bases de dades terminològiques (47 %). Dins dels serveis terminològics, un 29 % d'empreses proporciona concordança terminològica.

Altres serveis més minoritaris consisteixen en la postedició de TA proporcionada pel client (31 %) i la preedició dels documents proporcionats pel client (24 %).

A l'apartat "Altres", les empreses esmenten que també ofereixen serveis d'interpretació, localització, subtitulació, maquetació, revisió de proves d'impremta, traduccions jurades i transcripcions.

5.1.6. Llengües de treball

Pel que fa a les llengües de treball amb què solen treballar aquestes empreses de traducció, es van formular dues preguntes:

- a) Quines són les llengües d'origen més habituals?
- b) Quines són les llengües de destinació més habituals?

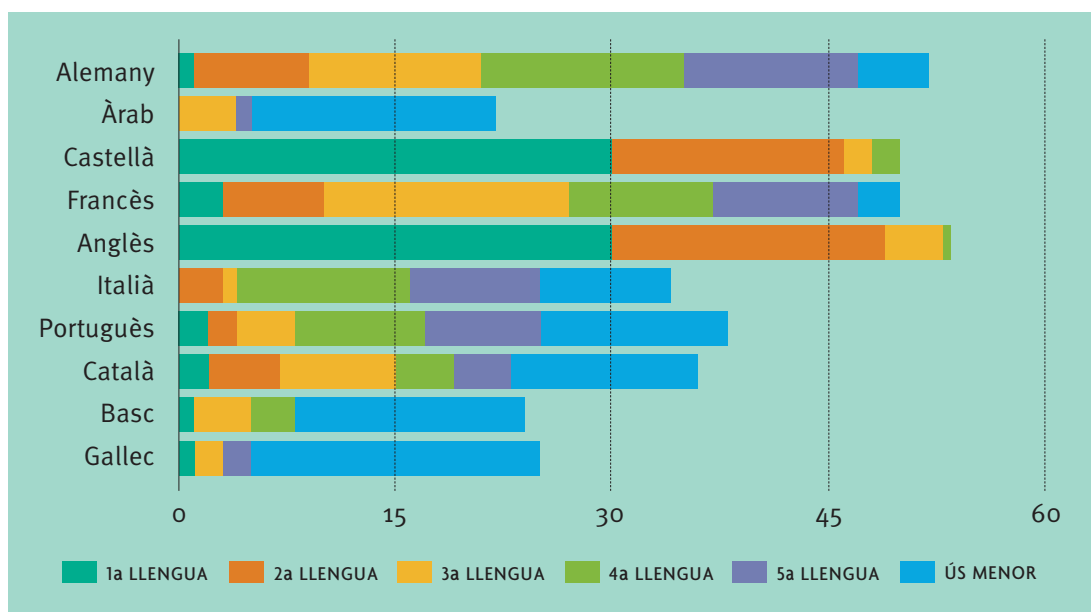
De la llista següent, de deu llengües, se'n podien triar fins a cinc, ordenades per freqüència:

- alemany
- italià
- àrab
- portuguès
- castellà
- català
- francès
- basc
- anglès
- gallec

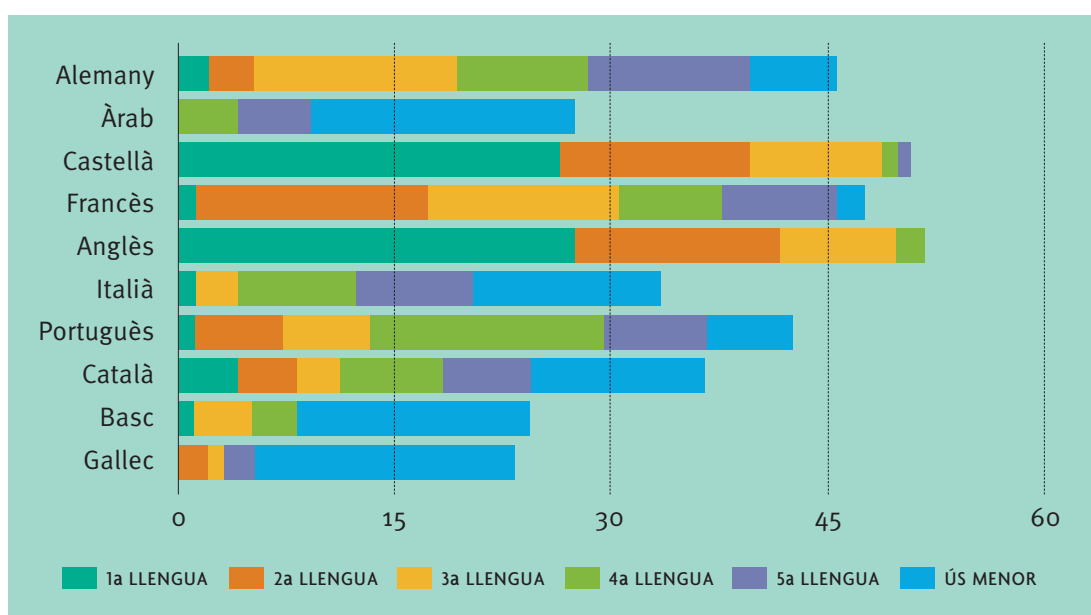
Tal com posen de manifest els resultats mostrats a la **GRÀFICA 5** i a la **GRÀFICA 6**, les empreses enquestades ofereixen una gran quantitat de llengües de treball.

Les llengües d'origen més freqüents són el castellà i l'anglès, seguides de l'alemany i el francès i, a més distància, l'italià i el portuguès. El català, el gallec i el basc tenen poca presència com a llengües d'origen.

GRÀFICA 5. LENGÜES D'ORIGEN



GRÀFICA 6. LENGÜES DE DESTINACIÓ



Les llengües de destinació més sol·licitades són l'anglès i el castellà, seguides del francès i de l'alemany. En menor mesura se sol·liciten traduccions al portuguès, a l'italià, a l'àrab i, a força distància, al català, al basc i al gallec. Altres idiomes esmentats són el rus, el xinès, el japonès, l'hebreu, el neerlandès, el romanès i el turc.

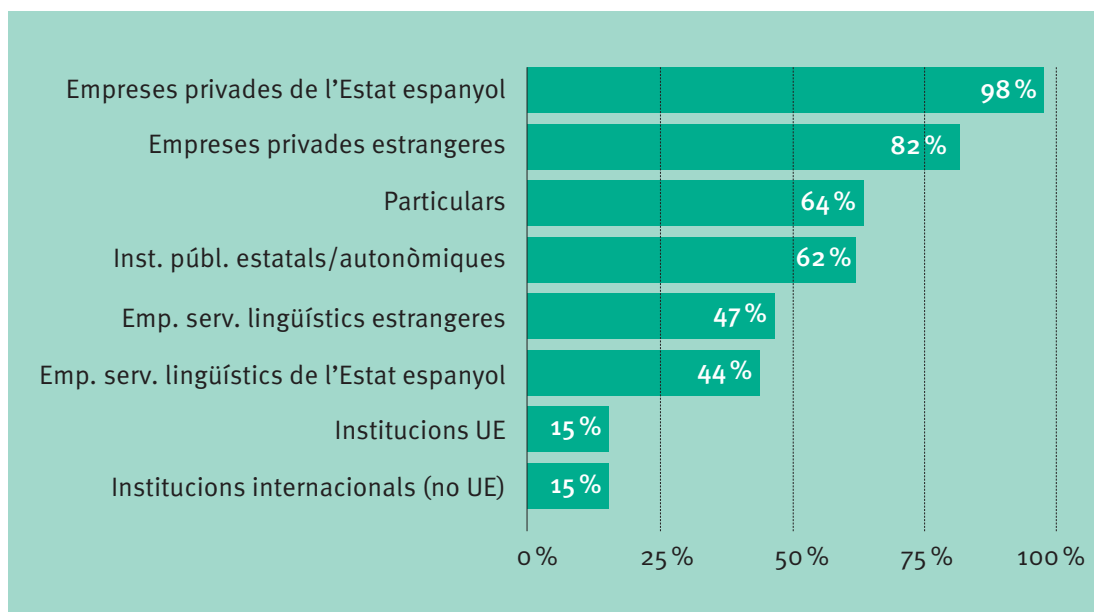
5.1.7. Tipus de clients

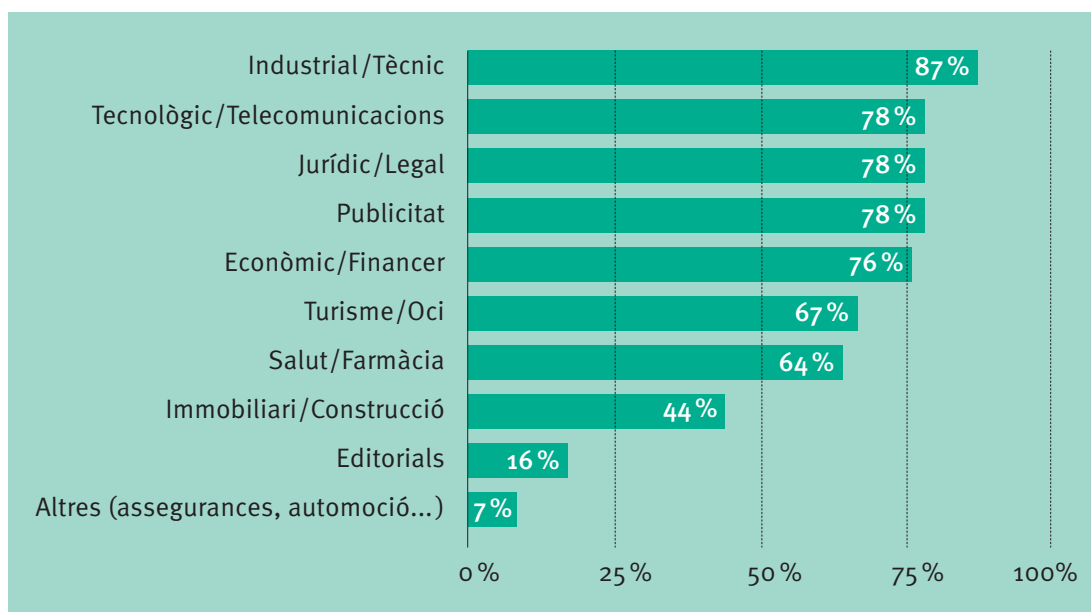
A continuació es preguntava pels tipus de clients. Se'n podien seleccionar diversos tipus de la llista següent: empreses privades de l'Estat espanyol; empreses privades estrangeres; institucions públiques estatals i autonòmiques; institucions UE; institucions internacionals (excepte UE); empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol; empreses de serveis lingüístics estrangeres; particulars; altres.

Com mostra la **GRÀFICA 7**, la majoria de les empreses enquestades té com a clients empreses privades de l'Estat espanyol (98 %) i estrangeres (82 %). Aquesta xifra reflecteix l'alt grau d'internacionalització de les empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol.

Per ordre d'importància, els clients particulars representen un 64 %, seguits de les institucions públiques, tant estatals com autonòmiques (62 %). Cal destacar també que un 15 % dels enquestats té com a clients institucions de la Unió Europea i un altre 15 %, institucions internacionals (n'hi ha que tenen tots dos tipus de clients i n'hi ha que només un). Alhora, en aquest apartat resulta d'interès observar el grau d'interrelació entre empreses de serveis lingüístics, ja que un 44 % dels seus clients són altres empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol i un 47 % són empreses de serveis lingüístics estrangeres.

GRÀFICA 7. TIPUS DE CLIENTS



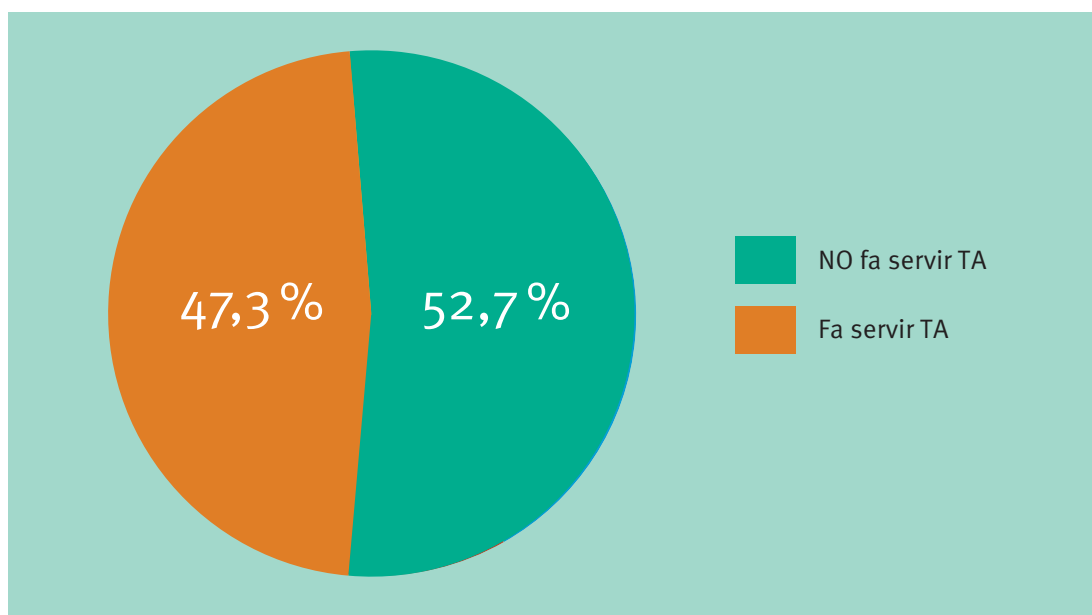
GRÀFICA 8. SECTORS ECONÒMICS DELS CLIENTS

5.1.8. Sectors econòmics dels clients

Al qüestionari, els empresaris consultats podien englobar els seus clients en els següents sectors: tecnològic/telecomunicacions; industrial/tècnic; salut/farmàcia; immobiliari/construcció; econòmic/financer; jurídic/legal; publicitat; editorials; turisme/oci; altres.

Es constata que els clients de les empreses de serveis lingüístics s'engloben en una gran varietat de sectors. Per ordre de més a menys freqüència s'observa en la **GRÀFICA 8** que el sector principal és l'industrial i tècnic (87%). Un segon bloc el constitueixen els sectors de tecnologia i telecomunicacions, jurídic i legal, publicitat (78%) i econòmic i financer (76%). Segueixen els sectors de turisme i oci (67%), salut i farmàcia (64%). El sector immobiliari i de la construcció encarrega serveis de traducció a un 44% de les empreses de serveis lingüístics. El sector amb menor presència és l'editorial (16%), possiblement a causa del fet que les editorials subcontracten directament traductors autònoms i no empreses de serveis lingüístics.

Finalment, en la categoria "Altres", els enquestats van enumerar alguns àmbits que no estaven representats en les categories anteriors i mereixien una menció específica, com ara les assegurances, l'automoció i l'administració pública.

GRÀFICA 9. ÚS DE TA EN EL FLUX DE TREBALL

5.2. Ús de TA i PE en les empreses

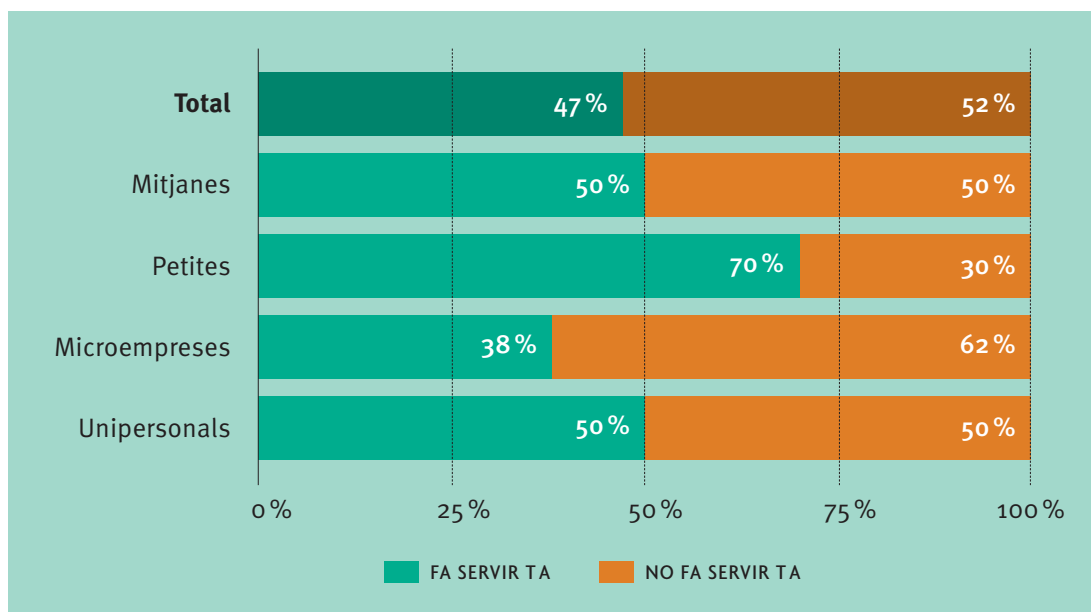
En aquest apartat es presenten els resultats corresponents a l'ús de la traducció automàtica i la postedició dins de les empreses de serveis lingüístics, segons els factors següents:

- Ús de TA en el flux de treball.
- Motius pels quals es descarta l'ús de TA.
- Ús de TA respecte del total de projectes de l'empresa.
- Ús de sistemes propis de TA.
- Sistema de TA propi adaptat per l'empresa.
- Volum de postedició de TA.
- Actitud cap a la postedició.

5.2.1. Ús de TA en el flux de treball

La pregunta clau en aquest apartat era: Feu servir TA en el flux de treball de l'empresa? Els informants podien respondre Sí o No. Els resultats obtinguts es mostren a la **GRÀFICA 9**. De les 55 empreses que van respondre l'enquesta, un 52,7% declara que no fa servir TA, davant del 47,3% que afirma que sí que la fa servir.

Per a la interpretació d'aquests resultats es va demanar l'opinió del grup focal d'experts (vegeu-ne el resum de la sessió a l'**ANNEX**).

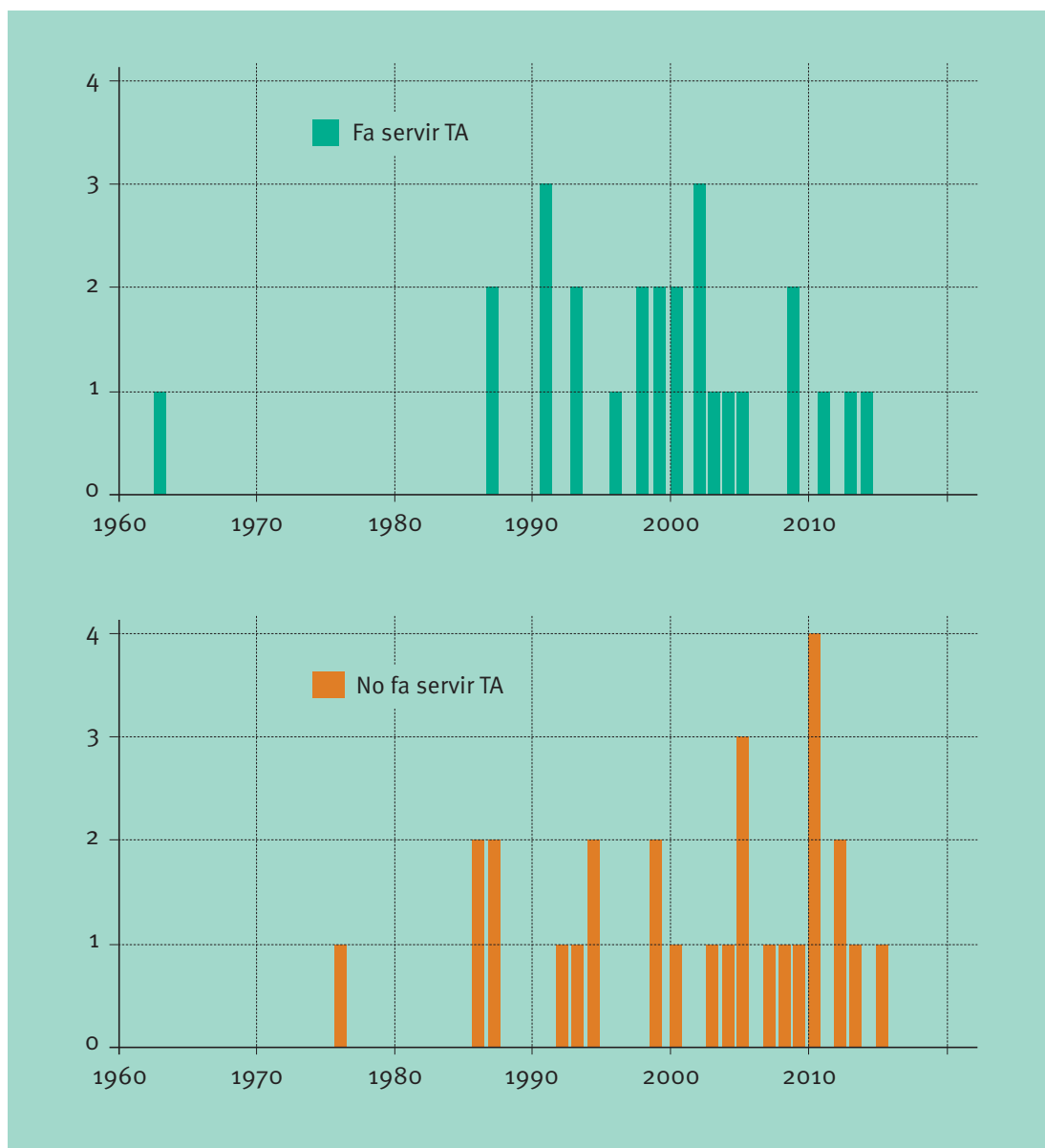
GRÀFICA 10. MIDA DE LES EMPRESES I ÚS DE TA

L'opinió majoritària va ser que es tracta d'una xifra sorprenentment baixa. Els factors que segons els experts podrien explicar aquest resultat són:

- Que els enquestats no sàpiguen exactament si fan servir TA o no, perquè sovint està integrada dins dels sistemes d'eines TAO.
- Que els traductors subcontractats facin servir TA sense comunicar-ho a l'empresa de serveis lingüístics.
- Que les empreses facin servir TA sense admetre-ho obertament.

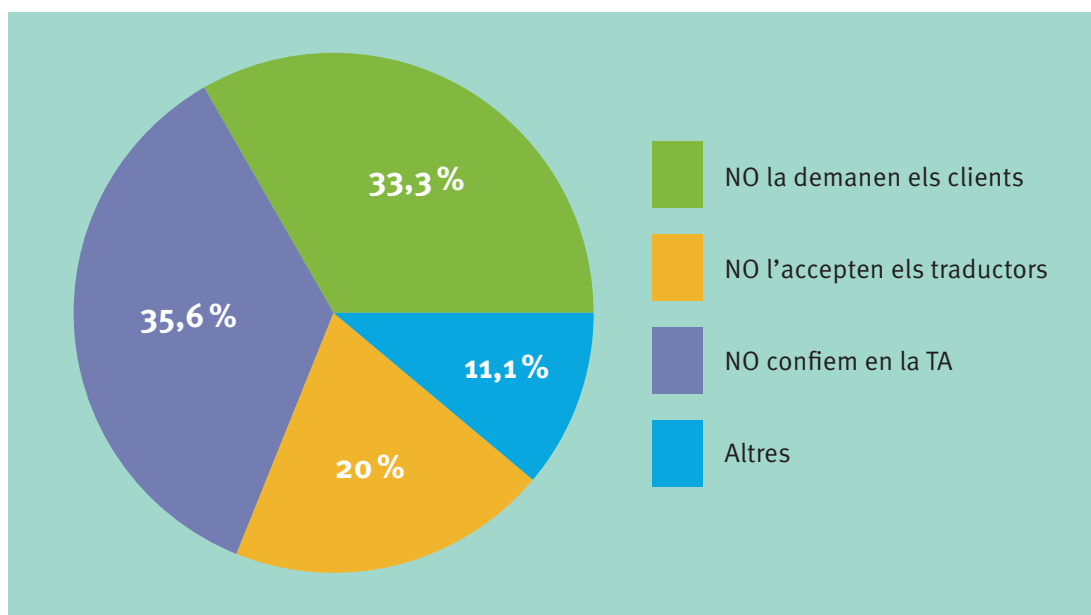
Els membres del grup focal preveuen que l'ús creixerà en els propers anys. Recorden que fa uns quants anys es posava en dubte l'expansió de les eines de TAO i que finalment se'n va acabar generalitzant l'ús. Les dades obtingudes s'han encreuat amb la mida i l'antiguitat de l'empresa (**GRÀFICA 10** i **GRÀFICA 11**).

Quant a la mida (GRÀFICA 10), la diferència més evident és la que s'observa en el grup de microempreses (aquelles que tenen entre 2 i 9 treballadors): el 38% fa servir TA i el 62%, no. En les petites empreses (entre 10 i 49 treballadors), el 70% fa servir TA i el 30%, no. Pel que fa a les empreses unipersonals i mitjanes (entre 50 i 249 treballadors) el 50% fa servir TA i el 50%, no.

GRÀFICA 11. ANTIGUITAT DE LES EMPRESES QUE FAN SERVIR / NO FAN SERVIR TA

Pel que fa a l'antiguitat (GRÀFICA 11), si s'analitzen conjuntament les dades d'antiguitat i les que fan referència a l'ús de TA, es constata que el posicionament varia en funció de l'antiguitat de l'empresa. Així, les empreses més antigues de la mostra fan servir més la TA que no pas les de creació més recent.

S'ha descartat l'encreuament de dades entre volum de negoci i ús de TA perquè el 12,7% de les empreses que van respondre l'enquesta no va proporcionar dades sobre el volum.

GRÀFICA 12. MOTIUS PER A DESCARTAR L'ÚS DE TA

5.2.2. Motius per a descartar l'ús de TA

Vam demanar a les empreses els motius pels quals no feien servir TA (**GRÀFICA 12**). Les opcions eren: els clients no la demanen; els traductors no l'accepten; no confiem en la TA; altres.

Entre les 29 empreses que van declarar que no feien servir TA, la resposta més repetida va ser “No confiem en la TA” (35,6%), seguida de “Els clients no la demanen” (33,3%) i “Els traductors no l'accepten” (20%). Un 11,1% al·lega altres tipus de motius.

A l'apartat “Altres”, alguns dels motius al·legats reflecteixen un cert desconeixement dels sistemes de TA (com ara “No disposem de la tecnologia necessària”) o reproduïxen estereotips estesos en el sector (“La traducció automàtica dóna mals resultats”).

La desconfiança cap a la TA es va manifestar també en converses informals mantingudes amb representants del sector en el curs de la recerca. Algunes de les respostes fan referència a la disjuntiva humà-màquina expressada col·loquialment en frases com ara “Treballem amb traductors de carn i ossos”, “Ho fem tot amb el cap” o “Aquí tot es fa de manera artesanal”.

Altres respostes deixen veure que l'empresa en té un cert coneixement i ha dut a terme proves. Per exemple, una resposta es refereix a la contradicció entre el suposat estalvi de temps en la fase de traducció i un volum més gran de feina de postedicció:

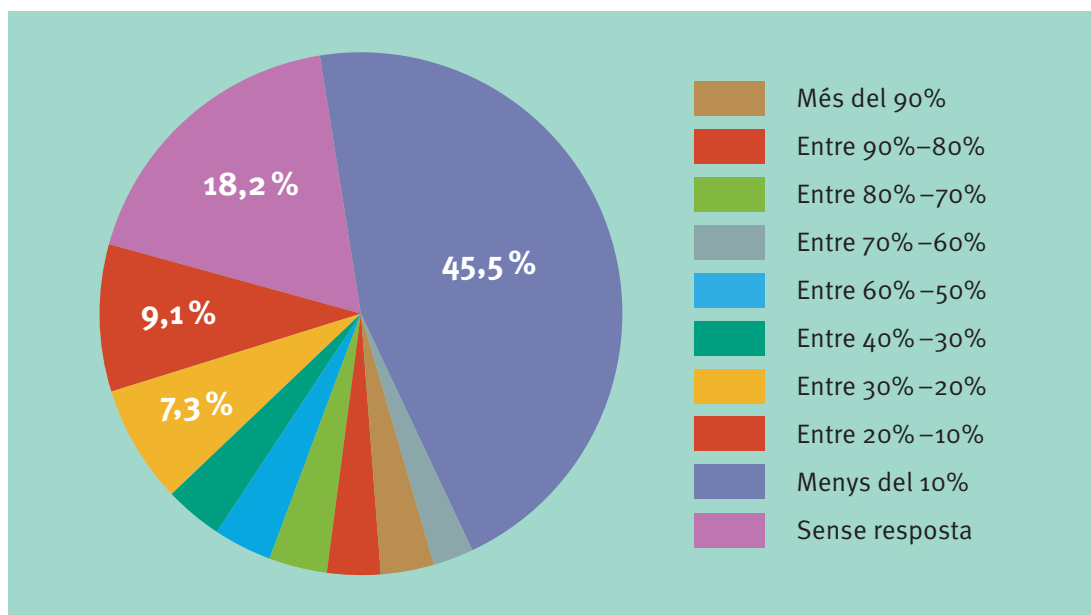
“Amb el nivell actual d'aquesta tecnologia es perd molt de temps en correcció, per la qual cosa no compensa l'estalvi de temps durant el procés de traducció”. En aquest cas l'empresa ha observat un descens de la productivitat.

En altres respostes s'al·leguen problemes tecnològics de diversa mena. D'una banda, es constata que no tots els sistemes de TA accepten tots els formats de treball: “Els formats dels textos originals dificulten l'ús de TA”. D'altra banda, s'apunten algunes limitacions causades per la rigidesa dels sistemes de TA: “En els sistemes de TA utilitzats no podem introduir glossaris ni fer adaptacions, per exemple, sobre formes verbals”.

Els experts del grup focal van confirmar que, efectivament, hi ha traductors i empreses que es resisteixen al canvi. També van corroborar la idea que en moltes empreses falta capacitat tecnològica i econòmica per a implantar un sistema de TA propi. Segons els experts, altres motius de la resistència al canvi són:

- La manca de confidencialitat dels sistemes gratuïts de TA: cal tenir en compte que els documents enviats a alguns sistemes gratuïts passen a formar part del seu corpus i per tant esdevenen accessibles per a altres usuaris. La difusió d'informació confidencial pot comportar fins i tot conseqüències legals per a traductors o empreses. L'ús d'un sistema de TA propi assegura la confidencialitat, a diferència d'un sistema de tercers.
- La formació insuficient dels traductors en TA i PE se suma als prejudicis que dins del sector formen l'opinió que la TA està provocant canvis en la manera tradicional de treballar del traductor.
- Les dificultats per a assumir els costos d'implementació d'un sistema propi de TA: recopilació i preparació de corpus de textos per a TA, instal·lació i configuració del sistema de TA, entrenament del sistema en fase de proves, i els costos corresponents a la formació o el reciclatge dels traductors.
- Falta de corpus en determinades combinacions lingüístiques o per a determinats temes, la qual cosa va en detriment de la qualitat i de la rendibilitat del sistema.

En contraposició, els experts del grup focal van defensar que, d'acord amb la seva experiència, l'ús de TA en combinació amb PE incrementa la productivitat a llarg termini i de manera progressiva.

GRÀFICA 13. PERCENTATGE D'ÚS DE TA EN LES EMPRESES

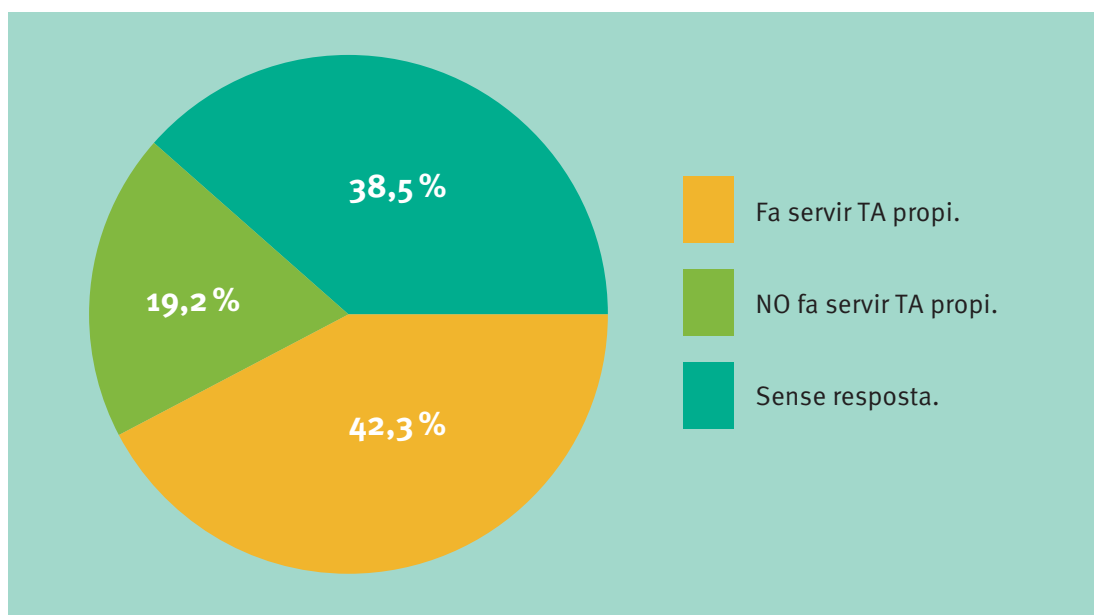
5.2.3. Ús de TA en relació amb els projectes de l'empresa

La següent pregunta es referia al percentatge aproximat d'ús de TA en el total de projectes de l'empresa. Els enquestats podien situar-se en alguna de les franges següents:

- Menys del 10%
- Entre el 10%-20%
- Entre el 20%-30%
- Entre el 30%-40%
- Entre el 40%-50%
- Entre el 50%-60%
- Entre el 60%-70%
- Entre el 70%-80%
- Entre el 80%-90%
- Més del 90%

Tal com es mostra a la **GRÀFICA 13**, de les respostes obtingudes es desprèn que, fins i tot en les empreses que afirmen que fan servir TA, l'ús efectiu és molt baix: gairebé la meitat de les empreses (45,5%) utilitza TA per a un màxim del 10% dels seus projectes.

Els resultats van sorprendre els membres del grup focal, que van apuntar la possibilitat que, encara que l'ús de TA dins de l'empresa sigui minoritari, els traductors autònoms subcontractats en poden estar fent un ús més intensiu. Alhora, van assenyalar que possiblement el volum de TA està relacionat amb la mida de l'empresa (vegeu la **GRÀFICA 10**).

GRÀFICA 14. ÚS DE SISTEMES PROPIS DE TA

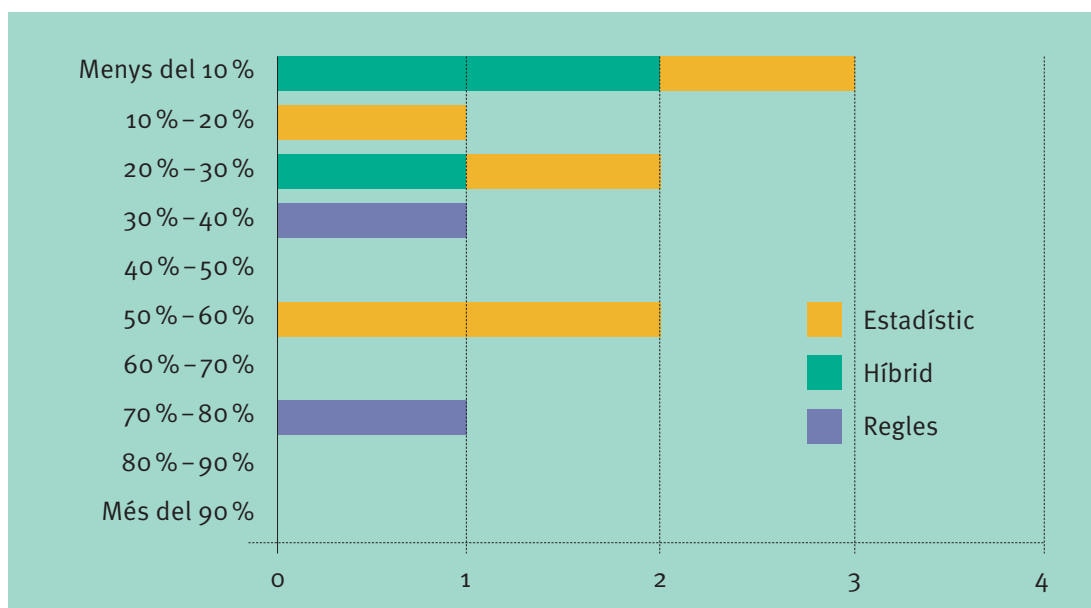
5.2.4. Ús de sistemes propis

La següent pregunta tenia com a objectiu saber si les empreses han adquirit i personalitzat un sistema de TA, és a dir, si tenen un sistema que funciona amb corpus propis o bé si fan servir motors genèrics no adaptats a l'empresa (vegeu la **GRÀFICA 14**).

De les 26 empreses que afirmen que fan servir TA, onze (42,3 %) disposen d'un o diversos sistemes de TA propis; cinc (19,2 %) fan servir sistemes genèrics, no adaptats a l'empresa, i deu (38,5 %) no responen aquesta pregunta.

De les empreses amb sistemes propis, una és mitjana, set són petites i tres són microempreses. Els experts del grup focal van apuntar tres factors determinants a l'hora d'optar per un sistema de TA propi:

- Actitud de l'empresa, ja que adoptar un sistema de TA propi implica canvis en la manera de treballar.
- Factors econòmics, ja que implantar un sistema propi comporta una inversió econòmica, una baixada inicial de la productivitat i la necessitat de formar recursos humans.
- Particularitats de l'empresa, com ara els tipus d'encàrrec o les combinacions lingüístiques més freqüents.

GRÀFICA 15. TIPUS DE SISTEMA I VOLUM D'ÚS DE TA

5.2.5. Sistema de TA propi triat per l'empresa

En relació amb la qüestió anterior es va demanar pel tipus de sistema de TA propi adaptat per l'empresa. Les opcions eren:

- Sistema de regles.
- Sistema estadístic.
- Sistema híbrid.
- No tenim sistema de TA propi.
- No ho sé.

Concretant el tipus de sistema de TA propi, dos són de regles, cinc, estadístics i tres, híbrids. Una de les empreses no va concretar.

A la **GRÀFICA 15** s'han encreuat les dades entre el tipus de sistema utilitzat i el volum d'ús de TA en les empreses; tal com es pot observar, l'ús de TA a l'empresa és intens en el cas dels sistemes basats en regles (superior al 50%).

Tanmateix, en el cas de sistemes de TA híbrids i estadístics no s'estableix aquesta relació tan clara. Hi ha empreses amb sistemes propis amb menys del 10% d'ús i altres que poden arribar al 50%. És molt possible que l'adopció d'un tipus o un altre de sistema depengui de factors com ara el tipus d'encàrrec o les combinacions lingüístiques més freqüents.

5.2.6. Volum de treball i postedició de TA

En relació amb el volum global de treball de l'empresa, quin percentatge representen les tasques de postedició (PE)?

Els enquestats triaven alguna d'aquestes franges:

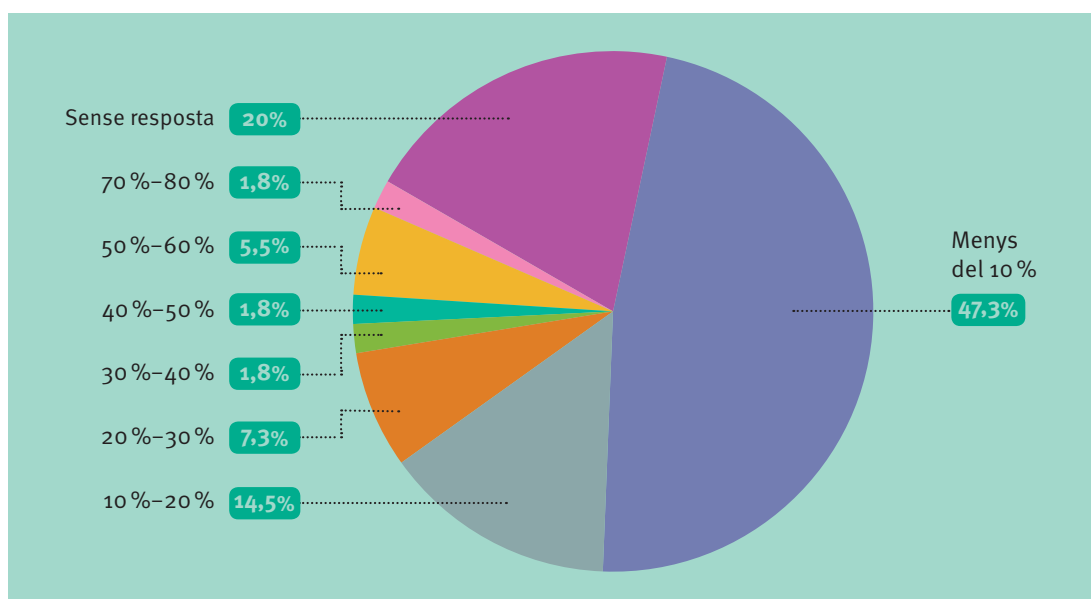
- Menys del 10 %
- Entre el 10 %–20 %
- Entre el 20 %–30 %
- Entre el 30 %–40 %
- Entre el 40 %–50 %
- Entre el 50 %–60 %
- Entre el 60 %–70 %
- Entre el 70 %–80 %
- Entre el 80 %–90 %
- Més del 90 %

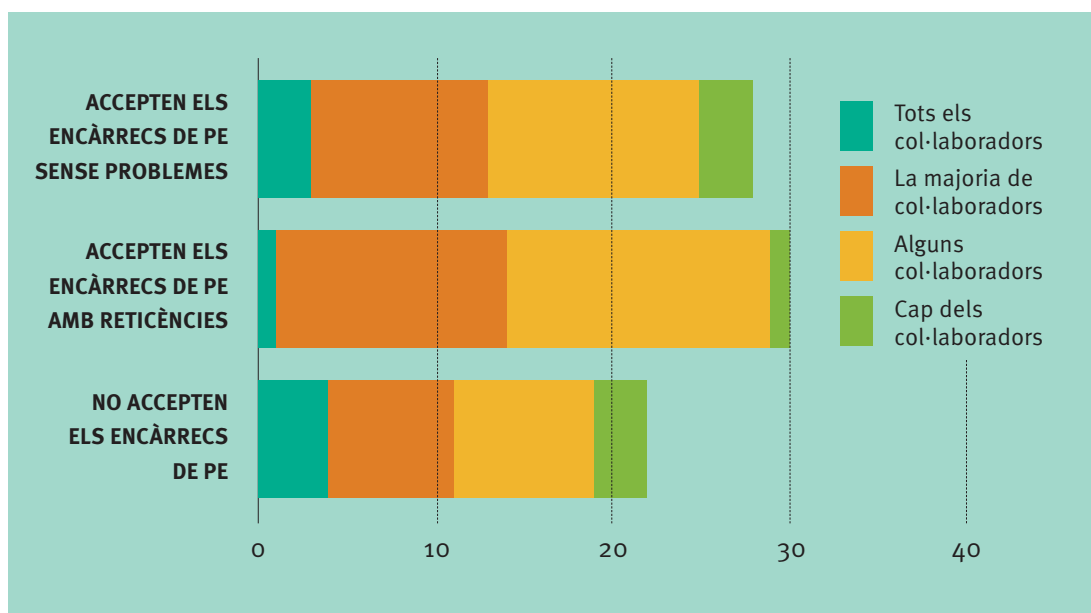
Un 20 % de les empreses no fa cap mena de postedició de TA. Entre les empreses que ofereixen aquest servei (80 %) s'observa que, en gairebé la meitat (47 %), les tasques de PE corresponen a menys del 10 % del volum de treball.

A la **GRÀFICA 16** s'observa que els percentatges d'ús a partir del 10 % són molt reduïts, malgrat que cal destacar que en 3 empreses (5 %) les tasques de PE arriben a un 50-60 % del volum de treball, i en una altra empresa la PE arriba al 70-80 %.

Si agrupem resultats, tenim que un 20 % no fa PE, un 47 % en fa en menys del 10 % del volum de treball i gairebé un 33 % en fa en més d'un 10 % dels encàrrecs.

GRÀFICA 16. POSTEDICIÓ DE TA RESPECTE DEL VOLUM DE TREBALL GLOBAL



GRÀFICA 17. GRAU D'ACCEPTACIÓ DELS ENCÀRRECS DE POSTEDICIÓ

En general, aquests percentatges coincideixen amb els d'ús de TA en l'empresa, ja que un 45 % de les empreses fa servir TA en menys del 10 % del volum de treball enfront del 47 % que fa postedició. La resta de percentatges també són similars entre l'ús de TA i PE.

5.2.7. Actitud cap a la postedició

L'objectiu de l'última pregunta del qüestionari era obtenir dades sobre l'actitud dels traductors cap a la PE. Es van plantejar tres possibles respostes: sense problemes; amb reticències; no l'accepten. Tanmateix, a dins de cadascuna d'aquestes opcions es podia matisar: tots els col·laboradors; la majoria; alguns; cap.

Els resultats evidencien situacions molt diverses, tal com es resumeix a la **GRÀFICA 17**. El nombre més alt de respostes se situa al voltant de l'opció Alguns/la majoria accepten encàrrecs de postedició amb reticències (28 respostes). Tot seguit hi ha Alguns/la majoria accepten encàrrecs de postedició sense problemes (25 respostes). En darrer lloc hi ha Alguns/la majoria no accepten encàrrecs de postedició (19 respostes). Aquestes respostes mostren que la PE és una tasca que desperta sentiments oposats i no es reconeix ni s'accepta com un servei de revisió més.

6. Conclusions

La primera dificultat que va haver de superar l'estudi va ser la identificació d'una mostra representativa d'empreses, a causa de l'absència d'un cens oficial del sector. Tanmateix, cal destacar la varietat geogràfica final dels participants (16 províncies) i el fet que hi participin empreses de diferent antiguitat. Creiem que la mostra final és representativa i per això els resultats obtinguts suposen un bon punt de partida per a estudiar el sector.

A partir de l'enquesta i de la sessió de grup focal hem obtingut dades quantitatives i dades qualitatives. Això ens ha proporcionat una visió matisada de la problemàtica a què s'enfronten les empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol en el moment d'implementar TA+PE en el flux de treball.

Els resultats posen de manifest que les empreses de serveis lingüístics de l'Estat espanyol són en general de mida petita, facturen menys de 500.000 € anuals, ofereixen serveis diversificats per a diferents parells de llengües i treballen per a sectors d'especialització molt diversos, tant per a clients de l'Estat com per a clients estrangers. Totes ofereixen serveis de traducció.

Gairebé la meitat de les empreses enquestades fa servir TA en el flux de treball. De tota manera, crida l'atenció que el 45,5 % només la faci servir en menys del 10 % dels projectes i únicament el 16 % de les empreses que van respondre té un sistema de traducció automàtica propi. Totes dues qüestions, el baix ús de la TA i l'escassa implantació de sistemes propis, mereixen un estudi més aprofundit.

Pel que fa al tipus de sistema propi que s'implanta a l'empresa, de regles o estadístic, les nostres dades apunten a una preferència pels sistemes estadístics. Caldria estudiar els criteris pels quals les empreses opten per un sistema o un altre. La millora en la qualitat de la traducció en els sistemes estadístics més recents podria ser un al·licient per a la implantació de TA en el flux de treball.

És significatiu que una mica més de la meitat de les empreses enquestades (52,7 %) mai no fa servir TA. Sembla que és un servei que molts clients no sol·liciten i que és un recurs que incomoda molts traductors, però s'apunta que un dels motius principals és la manca de confiança en la TA. Aquesta manca de confiança pot tenir l'origen en experiències prèvies, en les limitacions tecnològiques actuals, etc. D'altra banda, sembla també força estesa la idea que admetre l'ús de TA per part de l'empresa pot comportar una negociació a la baixa de les tarifes amb el client, la qual cosa és percebuda com a negativa per la major part de les empreses.

Malgrat tot, tenint en compte que les empreses que més fan servir TA es caracteritzen per ser les més antigues i de mida mitjana (entre 10 i 49 treballadors), es podria pensar que l'ús de TA també està relacionat en certa mesura amb la mateixa capacitat econòmica de l'empresa. Sembla fora de dubte que a llarg termini la implantació d'un sistema adaptat amb corpus propis milloraria la productivitat. També sembla que a les empreses els falta capacitat tecnològica i econòmica per a implantar un sistema de TA propi. Això ens porta a pensar que en el futur es podria produir una gran diferència entre les empreses en funció de les seves capacitats tecnològiques. En qualsevol cas, pensem que cal aprofundir en les raons que motiven aquestes diferències.

Un altre aspecte que requereix un estudi aprofundit és l'ús dels sistemes de tercers, especialment entre els traductors autònoms. Aquests sistemes són molt criticats per la indústria, atesa la manca de confidencialitat de les dades introduïdes. Així doncs, convindria analitzar fins a quin punt els traductors autònoms fan servir aquests sistemes en encàrrecs per a empreses.

El volum de postedició de TA és també una altra qüestió en què cal aprofundir. Els resultats mostren que hi ha empreses que no fan servir TA en el flux de treball i que en canvi duen a terme serveis de postedició de textos enviats pel client. En aquest cas l'empresa no ha de fer cap inversió. Tot i així, un 47% de les empreses que fan postedició afirma que aquest servei representa menys del 10% del volum de treball. Sembla, per tant, que el motiu per no fer servir TA és clarament la qualitat, i que si fos més alta la postedició seria un servei més habitual. Les empreses no veurien la postedició com un servei equivalent a una revisió normal, sinó com un servei que necessita al seu torn una revisió final.

En síntesi es pot dir que la decisió per part de les empreses d'implementar la TA en el flux de treball requereix sens dubte una inversió en recursos econòmics, tecnològics i humans, però probablement requereix també un canvi de mentalitat. Aquest canvi pot ser propiciat per estudis com el que presentem i per debats transversals en el sector entre tots els agents implicats: empreses de serveis lingüístics, traductors i clients.

7. Bibliografia i fonts citades

- Asociación de Centros Especializados en Traducción (ACT). (2005).
Estudio de situación del mercado profesional de servicios profesionales de traducción. Madrid: ACT.
- DePalma, Donald A. ; *et al.* (2014). *The Language Services Market 2014*.
Cambridge, MA: Common Sense Advisory.
- Libro Blanco de la traducción editorial en España*. (2010).
Madrid: Ministerio de Cultura. Secretaría General Técnica.
Subdirección General de Publicaciones, Información y Documentación.
http://www.cedro.org/docs/lecturas/libro_blanco_acett_2010.pdf
[Consulta: 10/08/2015].
- Libro Blanco de la traducción y la interpretación institucional*. (2011).
Madrid: Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación.
Secretaría General Técnica. Área de Documentación y Publicaciones.
http://www3.uah.es/traduccion/pdf/libro_blanco_traduccion_espdf.pdf
[Consulta: 30/09/2015].
- Rico, Celia; García Aragón, Álvaro. (2016). *Análisis del sector de la traducción en España: 2014-2015*. Campus de Villaviciosa de Odón.
- Rinsche, Adriane; Portera-Zanotti, Nadia. (2009).
Study on the size of the language industry in the EU.
Brussels: European Commission. Directorate General for Translation.
<http://bookshop.europa.eu/en/study-on-the-size-of-the-language-industry-in-the-eu-pbHC8009985/> [Consulta: 30/07/2015].
- Trad Online. (2011). *Translation Business and Translators: Translation Industry Survey 2010-2011: What's new since 2008?*
http://ec.europa.eu/translation/LID/index.cfm?fuseaction=main.PublicationContent&PBL_ID=409&theme_selector=normal
[Consulta: 11/06/2015].
- Van der Meer, Jaap; Ruopp, Achim. (2014). *MT Market Report 2014*.
<https://www.taus.net/think-tank/reports/translate-reports/mt-market-report-2014#summary> [Consulta: 14/09/2015].

Annex

Resultats de la sessió de grup focal sobre l'ús de la TA

Facultat de Traducció i d'Interpretació
18 de juny del 2015, de 14:30 a 16:00 h

Assistents (per ordre alfabètic)

Representants de les empreses i institucions:

- **Hermes Traducciones y Servicios Lingüísticos, S.L.:** Juanjo Arevalillo
- **iDISC Information Technologies:** Núria Riera i Cristina Vidosa
- **MSS Language Solutions:** Jordi Serratosa
- **Pactera Technology International Ltd:** Ana Guerberof
- **Tradnologies:** Marc Núñez i Ester Rosàs
- **T&S Traducciones y Tratamiento de la Documentación:** David Palmer i Mar Oliveras
- **Version Internationale:** María Ramos
- **Grup Tradumàtica:** Pilar Cid, Adrià Martín-Mor, Ramon Piqué, Marisa Presas, Pilar Sánchez-Gijón i Olga Torres-Hostench

Objectius i continguts de la reunió

La sessió es desenvolupa de la següent manera. Les moderadores presenten els gràfics dels resultats corresponents a sis qüestions:

QÜESTIÓ 1. Feu servir TA en el flux de treball [de l'empresa]?

QÜESTIÓ 2. Si no feu servir TA, per quin motiu?

QÜESTIÓ 3. De tots els projectes de traducció de l'empresa, en quin percentatge feu servir TA?

QÜESTIÓ 4. Teniu a l'empresa un sistema propi de TA?

QÜESTIÓ 5. Quin volum de treball de l'empresa correspon a PE?

QÜESTIÓ 6. Els col·laboradors externs accepten feines de PE?

Després de la presentació pública de cada gràfic s'obre un debat. S'enregistra l'àudio de la sessió. A continuació es resumeixen les principals idees sorgides en les intervencions dels assistents.

QÜESTIÓ 1**Feu servir TA en el flux de treball de l'empresa?**

Es comenten les respostes corresponents a la pregunta proposada. Les dades de les respostes són: 47,3 % SÍ i 52,7% NO. Es proporciona el següent enunciat per iniciar la discussió sobre la presència o l'oferta del servei de TA en les empreses: són moltes o poques, les empreses que fan servir TA? Se n'incrementarà l'ús per part de les empreses en un futur?

Debat

Els assistents es mostren sorpresos per la baixa implantació de la TA. Aquest serà un tema recurrent al llarg de la sessió i aquestes primeres dades provoquen molts interrogants. Un és el perfil d'empresa que ha respost l'enquesta i el volum que representa la traducció en l'activitat empresarial.

Un altre factor que s'esmenta és si les traduccions es fan majoritàriament a l'empresa o se subcontracten traductors que fan servir TA sense comunicar-ho a l'empresa de serveis lingüístics. Finalment, pot ser que tant empreses com traductors autònoms facin servir TA sense comunicar-ho als clients.

D'altra banda, es pregunten què vol dir exactament fer servir TA. Cada vegada la TA està més integrada en plataformes TAO i per als traductors és difícil saber si estan fent servir TA o no.

Si aquesta pregunta s'hagués fet fa uns quants anys, el percentatge de respostes afirmatives hauria estat encara molt més baix. Tanmateix, és qüestió de temps: de la mateixa manera que anys enrere es dubtava sobre el futur de les memòries de traducció, i finalment se'n va generalitzar l'ús, el mateix passarà amb la TA. D'altra banda, alguns clients (especialment les grans corporacions) exigeixen l'ús de TA, cosa que ha obligat les empreses que no tenen gaire capacitat tecnològica a fer servir sistemes de TA de tercers per tal de no perdre clients.

En línies generals, el fet que una empresa faci servir més o menys la TA té relació amb:

- Combinacions lingüístiques.
- Temàtica de l'encàrrec.
- Tipus d'encàrrec.
- Els terminis.
- El tipus de client i les seves demandes.
- La resposta dels traductors.

Es remarquen alguns obstacles per a fer servir la TA:

1) El factor humà (qüestions generacionals).

Es reconeix que hi ha traductors que no fan servir la TA, tant per manca de formació com per prejudicis. En aquest sentit, es comenta que probablement els “més vells” no s’hi acostumaran tan fàcilment; en canvi, els joves que s’acaben d’incorporar no tenen por i són menys reticents a l’ús de les tecnologies.

2) La manca de confidencialitat.

Per exemple, si es fan servir eines com ara Google Translate, la possibilitat que la traducció acabi essent pública és alta. De fet, hi ha hagut una sentència condemnatòria a una traductora (33.000 €) que va fer servir un sistema de TA de tercers. La confidencialitat hauria de ser el punt de tall entre l’ús de TA o no, o entre l’ús d’un motor propi o un de tercers.

3) La capacitat tecnològica.

Cal disposar de les eines adequades.

4) La manca de formació.

Cal disposar de personal format per a implementar i fer servir la TA.

5) La capacitat d’inversió.

La capacitat d’invertir en un sistema propi i en una formació adequada dels treballadors és determinant.

En relació amb aquesta primera pregunta general, els membres del grup focal fan la següent recomanació per a l’anàlisi de l’enquesta:

- La facturació de l’empresa podria estar relacionada amb el grau d’ús de la TA. Els assistents recomanen que s’encreuin les dades de l’ús de la TA amb les dades de facturació.

QÜESTIÓ 2**Si no feu servir TA, per quin motiu?**

Es comenten els resultats de les respostes corresponents a la pregunta formulada. Es podia triar entre les respostes següents:

- Els clients no la demanen (33,3 %).
- Els traductors no l'accepten (20 %).
- No confiem en la TA (35,6 %).
- Altres (11,1 %).

Es demana als assistents que opinin sobre els obstacles i els incentius de les empreses per a implantar TA en el flux de treball: quines consideracions es tenen en compte a l'hora d'optar o no per implantar TA a l'empresa?

Debat

Bona part del debat se centra en la qüestió de la relació amb el client i les tarifes. Les idees que s'apunten són: en els fòrums de traductors, la TA és acusada de rebaixar les tarifes; es comenta que aquesta percepció canviaria si els traductors s'adonessin que el còmput de la productivitat no ha d'incloure únicament el nombre de paraules, sinó també el factor temps.

Fer servir TA+PE representa un estalvi de temps, per tant un increment de la productivitat i, en conseqüència, dels ingressos; la TA pot resultar antieconòmica per al traductor perquè si els clients saben que s'ha fet servir demanen descomptes.

En aquest punt entra la qüestió de la transparència en la relació amb els clients. S'apunta que, de fet, els clients no han de saber quins recursos s'han utilitzat per dur a terme l'encàrrec. Només cal lliurar-ne el resultat: la traducció. Hi ha qui apunta que el client pot percebre l'ús de TA com un engany. Tanmateix, també hi ha qui manifesta que informar el client que s'ha fet servir TA és un error, ja que, ben justificat, no té per què comportar una reducció dels ingressos.

Quant a les tarifes, és veritat que els clients estan cada vegada més ben informats i demanen TA per obtenir rebaixes. Hi ha empreses que sí que poden oferir descomptes, que poden arribar fins al 35 %. A vegades hi ha veritables subhastes.

Per part dels traductors, sembla que un dels motius de més pes per no fer servir TA és la desconfiança en termes de qualitat. Aquesta desconfiança es deu en gran mesura al desconeixement per part dels professionals: la TA es veu com un servei. Si canviés aquesta percepció i es veiés simplement com una eina més, segurament en milloraria l'aprofitament. Per garantir la qualitat cal que el traductor controlï l'eina. Quan van sorgir les memòries de traducció, l'empresa o el traductor havien de prendre una decisió (en part de caràcter econòmic). En canvi, amb la TA oferta per sistemes gratuïts, sembla que no hi ha la necessitat de decidir.

Per part de les empreses, els dubtes sobre la qualitat tenen a veure amb els sistemes de mesura (BLEU, DQF de TAUS, etc.), que no sempre són aplicables. S'hi afegeixen, a més, els dubtes sobre la productivitat. Ara bé, les empreses que fan servir TA justament consideren que la TA+PE incrementa la productivitat. Una excepció seria el cas en què un client imposa un motor; podria passar que l'empresa no acceptés l'encàrrec per l'esforç de postedició que suposaria l'ús d'aquest motor. S'apunta que amb TA+PE, un traductor hauria de guanyar el mateix que traduint, de manera que el preu final per al client hauria de ser el mateix.

QÜESTIÓ 3**De tots els projectes de traducció de l'empresa, en quin percentatge feu servir TA?**

Es comenten les respostes i els resultats corresponents a la pregunta proposada. Les dades obtingudes són:

- Entre el 0–10 % (47,3 %)
- Entre el 10–20 % (14,5 %)
- Entre el 20–30 % (7,3 %)
- Entre el 30–40 % (1,8 %)
- Entre el 40–50 % (1,8 %)
- Entre el 50–60 % (3,6 %)
- Entre el 60–70 % (5,5 %)
- Entre el 70–80 % (1,8 %)
- Entre el 80–90 % (3,6 %)
- Més del 90 % (3,6 %)
- Sense resposta (18,2 %)

Es proporciona al grup el següent enunciat per iniciar la discussió: Per què no es generalitza l'ús de la TA a tots els projectes?

Debat

Els resultats d'aquesta pregunta sorprenen els membres del grup focal. De seguida comenten que els resultats depenen molt del tipus d'empresa. Dedueixen que el 10 % correspon a empreses petites i demanen que s'encreuin aquestes dades amb la facturació. Afirmen que si l'enquesta s'hagués fet només a empreses dedicades a la localització, els resultats canviarien.

S'analitzen els motius del baix ús de la TA i s'insinua que potser hi ha empreses que en realitat fan servir més TA del que han admès a l'enquesta. Els assistents haurien dit que el percentatge majoritari se situaria entre un 20 i un 30 %. En cas que la dada fos correcta, i el 45,5 % de les empreses fes servir la TA només en menys del 10 % dels projectes, es comenta que un 10 %, en un cas d'una facturació molt alta, igualment serien molt diners.

També es comenta que en els casos en què la memòria de traducció està molt ben feta, la TA perd una mica de sentit. D'altra banda, ens demanen una anàlisi més aprofundida de les empreses que fan servir molt la TA. Es planteja també la qüestió de què entenem exactament per TA. Tot i que la TA fa ja dècades que existeix, “encara estem a les beceroles”. De fet, l'esquema d'ús de la TA és força invariable: el motor proporciona el resultat i, si no és bo, la TA no serveix.

Es podria investigar més en altres àmbits, com ara la millora de les coincidències de les memòries de traducció, per tal que els sistemes de TA només traduïssin automàticament les coincidències parcials. Hi ha projectes de recerca que ja treballen en aquesta direcció.

Es demana més recerca en TA des de les universitats perquè a l'Estat espanyol les empreses són petites i no tenen recursos per a recerca i desenvolupament. Es valora que a l'Estat espanyol ja hi hagi recerca en TA a les universitats, com per exemple a la Universitat d'Alacant i a la UPC.

Es pregunta als assistents sobre la percepció de l'ús de la TA a l'estranger. Als Estats Units és on s'ha desenvolupat més la TA i la resta de països va a remolc. A França, per exemple, just ara estan començant a incorporar la TA en les empreses de serveis lingüístics.

A la sala s'admet que la TA pot abaratir el procés de traducció i això fa que es tradueixin continguts que abans no es traduïen. La facturació mundial de l'activitat vinculada a la traducció s'incrementa amb la TA, però aquestes xifres no repercuteixen necessàriament en el traductor, sinó que els beneficis potser es queden en determinades empreses d'inversió i no en les empreses de traducció. Hi ha debat a la sala sobre aquesta qüestió, atès que n'hi ha que afirmen que amb la TA el traductor pot augmentar la productivitat i guanyar el mateix que guanyava abans.

Si hi ha una cosa clara és que la TA és una evolució de la traducció. Amb la TA assistim a la reconversió de l'ofici del traductor. De fet, es comenta que hi ha traductors que diuen que la TA és la fi de la traducció i que no se sap què passarà amb la feina del traductor.

En relació amb aquesta pregunta, els membres del grup focal ens recomanen encreuar les respostes de la pregunta 3 amb les dades de facturació i tipus d'empresa.

QÜESTIÓ 4**Teniu a l'empresa un sistema propi de TA?**

Es comenten les respostes corresponents a la pregunta proposada.

Les dades mostrades al gràfic respecte de les tres possibles respostes són:

- Sí (42,3 %)
- No (19,2 %)
- Sense resposta (38,5 %)

Per iniciar la discussió, es proporciona el següent enunciat relatiu a l'ús d'un programa propi de TA a l'empresa:

Quins obstacles i quins incentius poden tenir les empreses per a fer-lo servir?

Debat

S'apunta que hi ha diversos factors importants a l'hora d'optar per un sistema de TA propi, entre els quals:

1) Actitud de l'empresa

S'afirma que és important que l'empresa "cregui" realment en el projecte, ja que optar per un sistema propi comporta fer canvis en la manera de treballar (literalment, "sortir de la zona de confort" de les rutines ja conegudes).

2) Implicacions per a l'empresa

Algunes de les empreses assenyalen que el principal motiu pel qual no es fan servir sistemes propis és la manca de coneixements, mentre que altres ho atribueixen a raons econòmiques. Hi ha força unanimitat en el fet que l'esforç que cal invertir inicialment en el sistema no comença a donar fruits fins al cap d'un temps. Per aquest motiu, se suggereix fer estudis de viabilitat previs a l'adopció d'un sistema de TA, considerant que:

- Durant mig any no serà productiu.
- Caldrà gent especialitzada treballant a ple rendiment.
- Caldrà un entrenament continu per a ajustar el motor.

3) Particularitats de l'empresa

Es plantegen algunes particularitats de cada empresa que poden influir en aquesta decisió. S'esmenten per exemple les combinacions lingüístiques més habituals, cosa que pot fer decantar la decisió cap a un motor basat en regles o cap a un motor basat en corpus. També hi ha qui expressa dubtes sobre si es pot garantir completament la confidencialitat de les traduccions que es fan amb un sistema propi, un dels motius que resulta més atractiu per a les empreses. De fet, cal tenir en compte que en alguns motors de tercers no es té control sobre l'ús que es fa de les traduccions ni se'n manté la confidencialitat.

En qualsevol cas, es posa en relleu el concepte de reaprofitament associat a la TA, ja que quan es comencen a produir resultats amb TA es poden reaprofitar per a altres encàrrecs, i s'atribueix a la baixa demanda de TA el fet que hi hagi poques empreses que adopten sistemes propis de TA (s'afirma que “mentre no hi hagi una demanda, una pressió, les empreses de traducció no faran el pas d'aprofitar la TA”).

En relació amb la pregunta genèrica d'aquest apartat, els membres del grup focal recomanen reformular la pregunta en futurs qüestionaris perquè, tal com es va plantejar, pot provocar equívocs. Se suggereix la següent formulació: “La màquina que s'utilitza en l'empresa és un sistema de TA propi o no?”.

QÜESTIONS 5 i 6

Quin volum de treball de l'empresa correspon a PE? Els col·laboradors externs accepten feines de postedició?

Es comenten les respostes corresponents a la primera pregunta.

Les dades mostrades al gràfic respecte de les tres possibles respostes són:

- Menys del 10%: 59,1%
- Entre el 10-20%: 18,2%
- Entre el 20-30%: 9,1%
- Entre el 30-40%: 2,3%
- Entre el 50-60%: 6,8%

Es comenten les respostes corresponents a la segona pregunta.

Les dades mostrades al gràfic respecte de les possibles respostes són:

OPCIONS DE RESPOSTA	TOTS	LA MAJORIA	ALGUNS	CAP
Accepten la PE sense problemes	3	10	12	3
Accepten la PE amb reticències	1	13	15	1
NO accepten la PE	4	7	8	3

Debat

L'opinió majoritària és que els percentatges de volum de postedició depenen dels sectors. Tanmateix, sorprenden els resultats.

Pel que fa a la predisposició dels traductors, hi ha qui afirma que els qui hi posaran reticències són justament els qui tenen més anys d'experiència, perquè coneixen millor els problemes que planteja la TA. Si no hi ha reticències, pot ser perquè el traductor és novell o que, per una qüestió de caràcter, no li faci res utilitzar TA. Malgrat tot, també és cert que el concepte de postedició es coneix cada vegada més, començant pels mateixos universitaris; això fa que les reticències vagin minvant.

D'altra banda, és lògica una actitud d'una certa reticència si es té en compte que l'aprofitament dependrà de l'encàrrec de traducció i del motor que s'utilitzi.

Finalment, els assistents reiteren l'opinió que la TA evolucionarà i que l'ús se n'estendrà, que l'element diferencial entre unes empreses i unes altres serà la qualitat, i que aquesta variarà amb l'aplicació de determinats processos, com ara la postedició. Alhora, també apunten que sembla que els sistemes de TA potser no han evolucionat tant i que els resultats que s'obtenen són els mateixos que fa deu anys. Sobre la TA, es comenta que ja no és bidireccional i que ara hi ha llengües pivot.

Com a usuaris, el grau d'intolerància cap a la TA ha baixat. D'una banda, hi ha usuaris que no reconeixen textos fets amb TA però, de l'altra, en els contextos en què es valora la qualitat, calen professionals amb capacitat de generar textos de qualitat. També es fa ressaltar la necessitat d'oferir als futurs traductors una bona formació en llengües, base sense la qual no es podrà fer res de qualitat. S'afegeix també el paper que està tenint la TA en la conservació de llengües que estaven perdudes.

En relació amb aquestes preguntes i tenint en compte els resultats obtinguts, els membres del grup focal recomanen que s'encreuin els resultats entre les empreses que afirmen que fan servir TA i les dades del volum de postedició.

